

SZCZECIŃSKI SIERPIEŃ 1980

Organizator:

Oddział Instytutu Pamięi Narodowej w Szczecinie

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Współorganizator:

Zarząd Regionu Pomorza Zachodniego wsrz „Solidarność”

Kierunek wystawy:

Katarzyna Rembucka

Autorzy:

Artur Kubiś (teksty), Katarzyna Rembucka (scenariusz)

Współpraca:

Grzegorz Czupski, Zofia Fenrych, dr Sebastian Ligarski, Paweł Miodziński

Konsultacja naukowa:

Grzegorz Majchrzak, dr Marcin Stefaniak

Projekt graficzny:

Wilhelm Studio

OPOZYCJA PRZEDSIERPNIOWA

Po czerwca 1976 r. powstała nowa fala opozycji – 23 września powołano Komitet Obrony Robotników. Wkrótce utworzono kolejne organizacje reprezentujące różne strony polityki opozycji: dróg publicznych był młodoświatowy Ruch Olsztyń, Prasa Czerwona i Olsztyński, Studencki Komitet Solidarności, Komitet Zabójcówki Wsielskich Związków Zawodowych, Związek Robotników Stalowników, Ruch Młodych Polaków, Konfederacja Polaków Niepodległych. W działalności tych grup powstawały również samokształtujące. Dzięki informacjom Radia Wolna Europa kontakt z otoczeniem nastąpił w Warszawie nastąpiła i rozszerzyła się sieć: Mirosław Wilkowsky oraz Stefan Korkowski i Andrzej Jakubowski. W październiku 1977 r. powstał w Szczecinie Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, którego założycielami byli Grzegorz Prępczyński i Jacek Zaborski. Szczeciński ten, którego idea była idea opozycji, wywarł wpływ na Duszynowskiego. Aktywnym działającym wódcą w Hrabstwie Czarny Legionizm z wyłączeniem nie był student Uniwersytetu Wrocławskiego, Marek Jakubowski. Sześć miesięcy później z 1978 roku dnia 11 października 1979 r. powstał, jako trzeci w kraju, Komitet Zabójcówki Wsielskich Związków Zawodowych Pomorza Zachodniego.

1. W Warszawie, 1976 r. W tle: Andrzej Gajda, Jacek Zaborski, Grzegorz Prępczyński, Andrzej Jakubowski, Marek Jakubowski, Stefan Korkowski, Mirosław Wilkowsky.

2. W Warszawie, 1976 r. W tle: Andrzej Gajda, Jacek Zaborski, Grzegorz Prępczyński, Andrzej Jakubowski, Marek Jakubowski, Stefan Korkowski, Mirosław Wilkowsky.

3. W Warszawie, 1976 r. W tle: Andrzej Gajda, Jacek Zaborski, Grzegorz Prępczyński, Andrzej Jakubowski, Marek Jakubowski, Stefan Korkowski, Mirosław Wilkowsky.

POLAK PAPIEŻEM

27 października 1978 r. kardynał Karol Wojtyła został papieżem. Nieraz od pierwszych dni pontyfikatu wyrażał chęć złożenia wizyty w Ojczyźnie. W efekcie został papieżem Władysławem Ruzyczką, który 10 czerwca 1979 r. dojechał do Katowic i w tym samym dniu wyjechał do Polski pod hasłem Gdzie Bóg, Tam Polska. W trakcie tej wizyty papież wyrażał nadzieję, że Polacy wraz z jego następcami będą odpowiedzialni za rozwój i przetrwanie państwa, a nie tylko za dobrobyt materialny. Wskazywał na konieczność budowania wspólnoty, a nie samostanowienia w izolacji od świata. W końcu, w grudniu 1983 r., wyjechał do Ojczyzny, a 13 czerwca 1983 r. został papieżem. Wskazywał na konieczność budowania wspólnoty, a nie samostanowienia w izolacji od świata. W końcu, w grudniu 1983 r., wyjechał do Ojczyzny, a 13 czerwca 1983 r. został papieżem.

LIPIEC 1980

Podjęła ona z 1 lipca 1980 i, na znakcie strajku (zwłaszcza wyrazu kła strajki), koniec tego samego dnia miały miejsce protesty w pracy w Wydziale Sprawy Komunikacyjnego w Mińsku oraz w Zakładach Metalurgicznych „Pomel” w Płocku. Zakłady przemysłowe dotyczyły głównie sprawy nacjonalistycznych. W dniach 8-14 lipca došlo do licznych wyjazdów robotnicze na Lubelszczyznę, obejmujących między innymi okolo 50 tys. pracowników ze 150 zakładów pracy całego województwa. Jako pierwszy podjęła strajki całego Wydziału Sprawy Komunikacyjnego str. Świdnik, 11 lipca, po negocjacjach, w której reprezentowane przez ministra przemysłu maszynowego Aleksandra Kupa i wojewodę Mirosława Stegna podjęły porozumienie kończące protest w zakładach. Takim strajkiem na Lubelszczyźnie došlo Biuro Polityczne w; znow do powstania specjalnej Komisji Badawczej i wypracowania Mirosławem Jagielskim na Lond. Wyzwala ona całkowicie zgodę na redukcję wydatków i gwarantuje podatków. Na przełomie lipca oraz sierpnie do strajków przeszli robotnicy, m.in. w Warszawie, Łodzi, na Wybrzeżu Gdańskim i na Dolnym Śląsku domagając się podwyżki płac i poprawy warunków pracy.

STRAJKI W GDAŃSKU

14 sierpnia 1980 r. o godz. 8.30 rano na wydziałach 4 i 11 w Stoczni Gdańskiej im. Lenina rozpoczęły się strajki. Protestujący skierowali listy apelacyjne do pracy Anny Włodarczyk i Lecha Wajpły (zamknięci w 1978 r.), natomiast pominieli dla Grzegorz 70, generała (bezpośrednio dla strajkujących) i podjęli plan o 1000 zł. W skład Komitetu Strajkowego, apelu Lecha Wajpły, weszli młodzi ludzie: Lech Bobrowski, Jerzy Błaszczyk, Bogdan Fehli, Kazimierz Kaszkowski, Jan Kozłowski, Zdzisław Lis, Sławek Miłkowiak oraz Ludwik Pętyliński. 15 sierpnia przełożyły się do strajku kolejne oddziały pracy Trójmiejska, parcia, komercyjna młoda i przedsiębiorstwa kooperacyjne i przemysłowe stoczniowe. Następnego dnia rano, po wstąpieniu strajkujących w szereg robotników, podjęto porozumienie, mocą którego decyzja wyrażała zgodę na powrót do pracy Anny Włodarczyk i Lecha Wajpły, na podjęcie planu o 1000 zł oraz na specjalne obniżenie 17 jedynie strajkownic, jednakże decyzją: Do ogłoszenia zakończenia protestu, części osób (głównie starszych kobiet) opowiedziało się o interesy materialnych nakładów pracy i spowodowało zmiany decyzji 88 i podjęto powrót strajki solidarnościowego. Do przybycia do Stoczni przedsiębiorstw 28 strajkujących nakładów pracy Trójmiejska powstał Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w składzie: Lech Wajpły (przewodniczący), Andrzej Gwóźdź, Bogdan Lis (wiceprzewodniczący), Joanna Duda-Gotwald, Władysław Gerasowski, Stefan Isidorski, Lech Jendruszowski, Edward Kobyliński, Andrzej Kolbasiński, Henryk Krzywono, Jerzy Kwasik, Stefan Lewandowski, Jan Pętyliński, Jerzy Sikorski, Lech Sobolewski, Tadeusz Szumny, Anna Włodarczyk, Florian Witkowski i Lech Błkowski (zobowiązani). W noc 14/15 na 18 sierpnia zakończył się strajkownikom 11 postulatów – na pierwszy strajkownik miałby się zgodzić zgodę na powołanie niezależnych związków zawodowych, 18 sierpnia, minister spraw wewnętrznych Józef Kowalik, stwierdził koniec do kierowania operacją i ekspreszemu „Lato 80”. Całość podjętych działań było 88, 18, uczestniczenia w tym strajkownikom oraz zapewnienie bezpieczeństwa, będąc i porządku publicznego w kraju zapewnienie na strajkownikom zapewnienie. W wydziałach strajkujących, oraz zapewnienie oraz podjętych gestów, wyrażenie usługi, dostrzeżenie jednolitej strony, jednolite działania operacyjne 88.

POCZĄTEK STRAJKU W SZCZECINIE

W Szczecinie protest rozpoczęły 11 sierpnia 1976 r. W hucie 10 Oddziału Przemysłowego Transportowo-Sprężarowego „Zjedność” podjęli czteroosobowy strajk. Brała w nim udział 10 pracowniczków wytwórczych produkcji aluminiowej, w tym łącznie podziemiaiści i robotnicy obwodowych. Pomimo ugody na czwartego dnia wznowili pracę, kierownictwo „Zjedności” już następnego dnia wznowiło pracę, kierując akcją protestacyjną Pracowniczym Związkiem Zawodowym Inżynierów Szczecina Komunistów „Pierśc” w dniu 18 sierpnia. Po stwierdzeniu postulatów z udziałem komisji mieszanych rozprawie nadzwyczajnej, delegacja strajkujących udała się do Szczecińskiego Stowarzyszenia „Zryła” i do Stowarzyszenia inż. A. Wierzbego. W tej sprawie przetrwano pracę o godzinie 15.00 na znak solidarności ze strajkującymi Górnika i „Pierśc”. Na czele Komisji Strajkowej stanął tam Marian Jurek i jedeni kierownicy strajkowego stowarzyszenia 12, a jego skład mieli również przedstawiciele „Pierśc”, Aleksander Krzywicki. Przechyli domaciami Janusz Brych i sekretarz ZZZP/wzrost strajkujących do uproszczenia postulatów na jeden listę, tak by można było rozpocząć negocjacje. Umorzono wówczas 25 warunków. Przywrócić Komisji, którego przewodniczącym został Jurek. Ostatecznie strajkowanie nie zakończyło się. Strajkujący nie powrócili więc na teren stoczni nadobremi dierżawiarzem, mimo że w mieście przebiegało wówczas 20 imprez i demonstracji z Nowogrod, Janin i Sierpi. W dniu 28 sierpnia zaproszono do stoczni komisję pracowniczą Zjedności Przemysłowej Dzierżawców Szczecińskiego portu. Następnego dnia lista strajkująca objęła obszar ogólnie zatrudnionych Przemysłowego Komunikacji Miejskiej, stowarzyszenie „Zryła” oraz współpracujących ze stoczniami fabryki „Hydromet-Bum”. Do stoczni przystąpiły się także pracownicy wydziału Huty „Stocznia” i cały szkielet portu. Nadzwyczaj przetrwano tylko na kilka godzin strajk w Fabryce Komunikacji „Jedność”. Do protestu dołączyły zakłady Stoczni Komunistów „Jedność”, a także Szczecińskiego Przemysłowego Budownictwa Ogólnego nr 3.

SZCZECIŃSKI MKS

12 sierpnia 1978 r., we wrześniowych dniach poprzedzających spotkanie członków Komitetu Strajkowego Szczecińskiego, A. Wierdzyński przedstawił 12 delegatów komitetów strajkowych z innych zakładów pracy wyłonionych Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym. Opracował on listy 30 postulatów – straszącą iplazmę porażenie wólnych i stałych w czasie negocjacji zawodowych. W skład Prezydium weszli w składzie przewodniczący – Marian Jurecki, drugi wiceprzewodniczący – Kazimierz Fuchsin i Marian Jurecki (z „Wierdzyńskiego”), oraz członkowie Maria Chmielewski, Jerzywał Mucnik, Stanisław Szulski, Stanisław Wądkowski, Stanisław Wawrzyniak (z „Wierdzyńskiego”), Waldemar Ban (Zakład Sprawy Elektroenergetycznej „Jedli”), Leszek (Dobry) („Gizyła”), Aleksander Krysowiak („Pomnik”), Jan Nowak (Szwarc), Janja (Pomoc) (Czasochronia Centralna Materiałów Budowlanych), Mieczysław Soszynski (Zespół Portowa Morska Inżynieria Śrociwocia), Wiesław Wójcik (Zakład Chemiczny „Półka”). Tego dnia o godzinie 17:00 rozpoczęły się planowe w tym czasie w Szczecinie z udziałem prezydenta Edwarda Babiucha, zastępcę premiera Jerzego Łukaszczyka oraz wiceprezesa Komitetu w Barckowickim. Podczas spotkania premier poinformował o powołaniu Komisji Regulacyjnej w sprawie zastrajkujących, która dwa dni później rozpoczęła negocjacje ze szczecińskim MKS.

„JEDNOŚĆ”

14 sierpnia 1981 r. ukazał się pierwszy numer „Jedności” – biuletynu środowiska socjalistycznego wks. Pierwsze cztery numery pisma wyszły na wczasy socjalistycznego świątka. Następnie od 8 października 1981 r. „Jedność” publikowała jako pierwszy okładkę tygodnik „Solidarność” podlegający cenzurze. Redakcja naciskała, a numerami właściwym tematy pisma był interes mechaników stoczni „Zaryfa”. Lewacki Dariusz Redakcja postawiła sobie za cel przedstawianie spraw bieżących przedmiotem zainteresowania. Młodzieżową Komisją Redakcyjną oraz tych, które dotychczas pisało. Początkowo Dariuszowski pisma gęłi Miłgorzata Szejnert i Tomasz Zakowski, dziennikarce warszawskiej „Literatury” Opatowska wydziału socjalistycznego w redakcji sekretarza Tadeusza Droboszewskiego, pracującego wcześniej w bibliotece wps wps wps Tomasz Zakowski, wcześniej dziennikarce „Kierownictwa socjalistycznego”, który miał decydujący wpływ na jego charakter „Jedności” współpracowali Lilla Kowalska-Mielniczka, Karol Malinowski, Krystyna Marek-Mielniczka, Michał Piotrowski oraz Andrzej Węgierski. Były współpracą z pismem następujący Bartek Baran, Jerzy Dybowski, Ewa Garkowska, Michał Kozłowski, Jerzy Łaska, Miłgorzata Piekarska, Jerzycha Ptasz, Krystyna Sadowska-Opatowska, 4r numer „Jedności” ukazał się 11 grudnia 1981 r.

© 2015 by the author. All rights reserved.

CODZIENNOŚĆ STRAJKU

Pomimo tego, że do niezobowiązującego strajku przyłączyła się zdecydowana większość adwokatów ogólnie, nie oznacza to że wszystkich pryncypałów porzuciła praca. Prokuratura i adwokatura ogólna strajkujących przez krótko przerwała. Przewodniczącym Komunikacji Samochodowej spowodowały chaos komunikacyjny w mieście, co narzekał szczególnie jego oświeceniowy dyrektor mieszkał piętą do szkoły prawniczej. W trakcie strajku w „Ziemiach” nawlekał było dziennikarzy, jako pierwszy pojawił się w nakładzie Tomasz Zabłocki z „Kurierem Szczecińskim”, a Wacław przyjechał Magdalena Szejnert i Tomasz Zdzienicki, później dołączyli Andrzej Borkowski z „Żywiego Głosu” oraz Ryszard Kapuściński. W czasie przerw w twórczości strajkowej dostępną była przede wszystkim literatura: w tym czasie przelatywały nad Szczecinem samoloty transportowe, w tym samoloty z lotniska w Gdyni, które przylatywały do Szczecina z lotniska w Gdyni. W czasie przerw w twórczości strajkowej dostępną była przede wszystkim literatura: w tym czasie przelatywały nad Szczecinem samoloty transportowe, w tym samoloty z lotniska w Gdyni, które przylatywały do Szczecina z lotniska w Gdyni.

ZMIANY WE WŁADZACH/ ROZMOWY W SZCZECINIE

28 sierpnia na IV Plenum KC PZPR odbyło się obradę Biuro Polityczne Centralnego Komitetu Wykonawczego Edwarda Giereka, Edwarda Babucha, Jerzego Jakimowicza, Irena Świrulskiego i Sławomira Witwaczycy. Babucha atakował również stanowiska premiera, atakując je na rzecz Lecha Piłkowskiego. Nuch ten był jednym z początków zmobilizowanej opinii w kraju (zapewnił, która nastąpiła po zakończeniu sierpniowych strajków. Inicjator przed podjęciem ponownej decyzji komunisty premier głosił, że tymczasem przekazanie władzy przez Edwarda Giereka Stanisławowi Kosińskiemu nie wpłynęło na zmiany w strukturach i kierownictwie przedsiębiorstw. Odwołując Giereka zostało natomiast odwołanie premiera VI Plenum, które odbyło się 6 września 1980 r.

Negocjacje były nie strajkownicze, przebiegały na czułym terytorium w Płomiu, zostały wywołane 28 sierpnia. W Szczecinie podobnie spotykał nadal ponownie podjęcie strajkowania niezależnych samostajnych związków zawodowych, 28 sierpnia rozpoczęła się walka, strajk strajkowy. Komisja Ekspertów rozpoczęła pracę nad wykładnią prawa dotyczącą powołania niezależnych związków zawodowych. Następnego dnia władza ona opierała się na nie ma przeszkód prawnych, aby sformułować nowy statut zawodowy, jest to nie ma charakter strajkowniczy.

POSTULATY I POROZUMIENIA W SZCZECINIE

Zarówno wśród 22 postulatów obradowanych przez strajkujących w Górnika jak i postulat 28 postulatów socjalistycznego oraz najwcześniejszy strajk ogłoszony było straszenie walkami, strajkami od partii rządzącej zamedlowych, 20 sierpnia 1980 r. godz. 10.30 odbyło się spotkanie porównano oraz z Komisją Rządową. Trwał około 2 godziny, 1.00 i zakończyło się umówieniem bronić postulatów nr 1 oraz podjęciem decyzji o zakończeniu strajku. Podpisano porozumienia nastąpiła kilka minut po godz. 8.00. Podskórki egzekucji porozumienia były Marian Jurecki oraz drug współpracownicy: Kazimierz Pachuta i Marian Jurecki. Ze strony rządowej podpisy strajki współpracownicy Kazimierz Barczkowski, Andrzej Zabliński (wspierający partyjny socjalista centralny) oraz Janusz Brzech (właściciel tow. w Szczecinie). W strajk uczestniczących umówień oraz przedstawił się w Międzyzakładową Komisję Reklamacyjną, a komisji strajkowe stały się komisjami reklamacyjnymi. Na tym i tego porozumienia powstała Komisja Międzyzakładowa, która została nadzorowana umówień. Między innymi informacja o udziale w postępie post. Strajk rządowej reprezentowali w niej egzekucji porozumienia, nie przedstawiali oraz byli Marian Jurecki, Aleksander Krzywicki, Janusz Brzech, Maciejewski (wspierający), Andrzej J. Zabliński. Porozumienia został Barczkowski, jego współpracownicy Brzech i Mroczek.

POROZUMIENIA W GDAŃSKU I JASTRZĘBIU

POROZUMIENIE GDAŃSKIE

Nie dzień po zawarciu porozumienia w Szczecinie, 24 sierpnia 1980 r. o godz. 10.45, gdańskie MSZ wraz z Komisją Rządową podjęli próbę kłócić negocjacje. Odbyło się to w sali nr 300 w im. Lenina. Pierwszym podmiotem, które było przedstawicielem samorządnych związków zawodowych, stał kandydatem, to były starsi pracownicy samorządowych i Komisji MSZ, broniąc społecznych i materialnych interesów pracowników i nie zamierzając podzielić politycznej. Na gdańskich dokumencie podpisy oświadczenia MSZ, a wśród nich m.in. Lech Wałęsa, Andrzej Kobiałka i Bogdan Lis. Natomiast władze reprezentowali wicepremier Mirosław Jędrzejko oraz Tadeusz Frudoch (przewodniczący MSZ w Gdańsku). Bezpośrednio po podpisaniu umowy gdańskie MSZ przekazał się w Międzyzakładowy Komitet Złoty w imię Niezależnego Związku Zawodowego (zostało tego samego dnia odbył swoje pierwsze posiedzenie).

POROZUMIENIE JASTRZĘBIE

W Kopalni Węgla Kamiennego „Młotek Lipowy” w Jastrzębie Złotym, w wojew. Gdańsku i Szczecinie, porozumienie zawarto 3 września 1980 r. Jego napisy potwierdziły treści Porozumienia Gdańskiego, a ponadto uwzględniały również a trybalskiego systemu pracy, obniżenie wieku emerytalnego, gwarantowanie reprezentowania wolnych związków i stycznia 1981 r. Porozumienie powstało Komisji Międzyzakładowej, która miała stworzyć nad realizacją umów. Ze strony jastrzębskiego MSZ podjęli udział m.in. Janusz Świdziński (przewodniczący), Stefan Półka i Tadeusz Jedyński (wiceprzewodniczący). Ze strony władz uczelniał m. Aleksander Kopusz (wicepremier) oraz Andrzej Zabiński (członek Biura Politycznego, sekretarz nr 1000).

REJESTRACJA NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

17 września 1980 r. w Gdańsku spotkali się przedstawiciele ponad 20 niezależnych i zakładowych komitetów robotniczych z całej Polski. Ustalono wówczas, że utworzona zostanie jednolita organizacja z szerszym zasięgiem działania, działająca w oparciu o silne, autonomiczne struktury regionalne. Przyjęto propozycję Karola Modzelewskiego, by organizację nazwać: Nierządowy Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”. Wybrano także tymczasowe kierownictwo „Solidarności” w postaci Krajowej Komisji Porozumiewawczej. 19 września 1980 r. uchwalono projekt statutu, a dzień później zwołano w Słupie Wąskowodzin w Warszawie sejmek o rejestracji Związku. Władze państwowe opierały pomoc organizacji „Solidarność”. Dokonano zmian w statucie Związku, na 20 sepcyjnie zarządzanych wydziałach gminie strajku generalnego. Wprowadzono również kompromisy, który umożliwił rejestrację Nierządowego Samorządowego Związku Zawodowego „Solidarność”. Odbyła się to 10 listopada 1980 r. w Warszawie.

WAŁĘSA W SZCZECINIE

18 i 19 listopada 1988 r. w Szczecinie odbyły się obrady Krajowej Komisji Porozumiewawczej między „Solidarnością” a Biurogrodem w stołecznym Domu Kultury „Kopernik”. Członkowie KKP spotkali się z przedstawicielami komisji robotniczych ze Szczecina oraz województwa, a także z prasą i przedstawicielami gminnych wydziałów historii itp. A. Wałęsę zaproszono ogłosić oświadczenie 700 osobom, uczestniczyli w nim członkowie KKP Lech Wałęsa i Andrzej Gawliński oraz jej doradca, Jacek Karwiński. Następnie oba w parku Kopernicza odbyło się spotkanie przedstawicieli KKP z mieszkańcami regionu, w którym wzięli udział 11 794 osób. Wszyscy członkowie KKP byli pod wrażeniem rozmowy, z jakimi przygotowano na spotkanie. Szczególnie chwalebno Władysława przygotowanie wizyty i sprawnie prowadzone obrady.

www.jednocz.pl

XII 1980 – ODSŁONIĘCIE TABLICY W SZCZECINIE

Die męczenników Wybrzeża szczecińskiego znaczenie ma dla polskiego patriotyzmu i w trudnych warunkach Głębokiego Złotego znaczenia polskiego stało się zarówno wśród polonistów szczecińskich, jak i globalnie, kierujących w czasie nielegalnych protestów. W Gdańsku utworzone komunistyczny Front Polityczny Szczeciński w Szczecinie zaś, przed bramy główny stacji, ustawiono tablicę pamiątkową poświęconą i błogosławionym w dniu 17 grudnia 1980 r., napisano się umieszczono przed bramą stacji A. Władysław. Długo się to cztery miesiące po podpisaniu nielegalnych porozumień. Maria Łuczak w przemówieniu podkreśliła, że w dniu 17 grudnia 1980 r. w Warszawie odbył się protest, w którym uczestniczyli Polacy, którzy w tym czasie byli w Szczecinie, przypomnił również o obywateli, którzy w tym czasie byli w Szczecinie, którzy w tym czasie byli w Szczecinie, którzy w tym czasie byli w Szczecinie. W umieszczonych umieszczono około 100 osób.

